

دهقی راپۆرتی
"گروپی ریکخراوهکانی کۆمه‌لگهی مه‌دهنی
بۆ چاودێریکردنی سووته‌مه‌نی"

پێشه‌کی

له‌روانگهی باوه‌ربوونمان به‌وه‌ی که "ئه‌گهر سووته‌مه‌نی نه‌بی‌ت با بۆ هه‌مووان نه‌بی‌ت و ئه‌گهر هه‌شبوو ئه‌وه ده‌بی‌ت بۆ هه‌مووان هه‌بی‌ت"، رۆژی 2006/7/18 "گروپی ریکخراوهکانی کۆمه‌لگهی مه‌دهنی بۆ چاودێریکردنی سووته‌مه‌نی - سلیمانی" پیکهات. ئامانجی ئهم گروپه چاودێریکردنی بپرو جۆری ئه‌و سووته‌مه‌نیانه (به‌ن‌زین، نه‌وت، گان) بوو که دینه‌ نیو جوگرافیای پارێزگای سلیمانییه‌وه، که هاوکات هاوکاریکردنیکی حکومه‌تی‌شه‌ له‌ دۆزینه‌وه‌ی رینگه‌چاره‌یه‌ک بۆ کێشه‌ی سووته‌مه‌نی له‌م پارێزگایه‌دا.

وه‌ک ئاشکرایه‌ قوولبوونه‌وه‌ی قه‌یرانی خزمه‌تگوزارییه‌کانی وه‌ک ئاوو کاره‌با به‌گشتی و سووته‌مه‌نییه‌کان به‌تایبه‌تی له‌مانگی ئابی 2006دا، چه‌ندین خۆپیشاندانی له‌ناو شه‌قامه‌کانی شارو شارۆچکه‌کانی سه‌ر به‌پارێزگای سلیمانییدا لیکه‌وته‌وه، ئه‌مه‌ش به‌پررسیاریه‌تییه‌کی زیاتری خسته‌ به‌رده‌م ریکخراوه‌کانی کۆمه‌لگهی مه‌ده‌نی به‌گشتی و گروپه‌که‌مان به‌تایبه‌تی به‌وه‌ی که ده‌بی‌ت سروشتی کاره‌کانیان ته‌نها له‌هۆشیارکردنه‌وه‌و رۆشن‌بیرکردنی چین و توێژه‌کانی کۆمه‌لگه‌دا نه‌هێلنه‌وه‌ له‌باره‌ی دیموکراسی و ده‌وله‌تی یاساو کۆمه‌لگه‌ی مه‌ده‌نی و شه‌فافیه‌ت و لیپرسینه‌وه‌و به‌پررسیاریه‌تی و دیالوگی ده‌ستوری و په‌روه‌رده‌ی مه‌ده‌نی و... هتد، به‌لکو ده‌بی‌ت، له‌پال ئه‌مه‌دا، ئا‌راسته‌ی کاره‌کانیان به‌ره‌و کاری مه‌یدانی‌ش بگۆڕینه‌وه، تاوه‌کو له‌نزیکه‌وه‌ ئاگاداری هۆکاره‌کانی کێشه‌ی سووته‌مه‌نی بی‌ت له‌سنوری پارێزگاکه‌داو ره‌گه‌زه‌کانی ئه‌و گوتاره‌ی حیزبی ده‌سه‌لاتدارو حکومه‌ت بپشکنی‌ت که له‌کاتی خۆپیشاندانه‌کاندا دووپاتیانده‌کرده‌وه‌ به‌وه‌ی که ئه‌و بپری سووته‌مه‌نییه‌ی دینه‌ ناو شاری سلیمانییه‌وه‌ که‌مه‌و به‌شی پێداویستییه‌کانی هاو‌لاتیان ناکات.

له‌ماوه‌ی رابوردودا "گروپی ریکخراوه‌کانی کۆمه‌لگهی مه‌ده‌نی بۆ چاودێریکردنی سووته‌مه‌نی" چه‌ندینجار سه‌ردانی هه‌ریه‌ک له‌به‌رپێزان پارێزگای سلیمانی (2006/8/28) و قائیمقامی قه‌زای سلیمانی (2006/8/29) و (سه‌رۆکی ده‌زگای گشتی پرۆژه تاییبه‌تییه‌کان) و (ده‌زگای گشتی پرۆژه تاییبه‌تییه‌کان - به‌رپوه‌به‌رایه‌تی پلان و به‌دواداچوون) (2006/9/5) و (لیژنه‌ی سووته‌مه‌نی سلیمان)ی کردووه‌ به‌ئامانجی ئاشنا‌بوون له‌و کۆسپانه‌ی دینه‌به‌رده‌م کێشه‌ی سووته‌مه‌نی له‌پارێزگاکه‌ماندا. له‌و میانه‌یه‌شدا گروپه‌که‌مان چه‌ند زانیارییه‌کی زۆری له‌باره‌ی چۆنیه‌تی هاتن و ده‌رچوون (دابە‌شکردن)ی بپری به‌ن‌زین و گازو نه‌وته‌وه‌ ده‌سکه‌وت، به‌لام له‌دوا‌جاردایه‌ گه‌یشه‌ ئه‌و ده‌ره‌نجامه‌ی که کێشه‌کان زۆر له‌وه‌ قوولترن بتوانی‌ت له‌ئیستادا چاره‌سه‌ربکری‌ت، چونکه‌ بۆمان ده‌رکه‌وت که ده‌زگای پرۆژه تاییبه‌تییه‌کانیش وه‌ک زۆربه‌ی ده‌زگایه‌کی تری هه‌ریمی کوردستان هیشتا نه‌بۆته‌ دامه‌زراوه‌یه‌کی سه‌ربه‌خۆی خاوه‌ن بپریاری خودی، هه‌رچه‌نده‌ به‌رپوه‌به‌رو زۆربه‌ی کارمه‌ندانی ئهم ده‌زگایه‌ هه‌ولی زۆریان داوه‌ بۆ ئه‌وه‌ی ده‌زگاکه‌یان به‌شیوه‌یه‌کی سیستematیک و ریکوپی‌ک و یه‌کسان له‌دابە‌شکردندا به‌رن

به‌پێوه، به‌لام نامه‌و پسووله‌و واسیتته‌ی هه‌ندیک مه‌سئولی حیزبی و ده‌زگاکانی دیکه‌ی حیزبی و حکومی سیستمه‌که‌یان شیواندوو به‌جۆریک ده‌توانین بڵێن ئیفلجیکراوه.

چه‌ند زانیارییه‌کی ته‌کنیکی:

- له‌سه‌رجه‌م پارێزگای سلێمانیدا ته‌نها یه‌ك عه‌مبار هه‌یه بۆ هه‌لگرتنی سووته‌مه‌نی ئه‌ویش ناوی مسته‌وده‌عی گۆیژه‌یه، توانای خه‌زنکردنی ئه‌م مسته‌وده‌عه‌ش ته‌نها 10 ملیۆن لیتره، كه به‌م شیوه‌یه‌یه: (3 ملیۆن لیتر نه‌وت، 4.5 ملیۆن لیتر به‌نزین، 2.5 ملیۆن لیتر گاز)
- ئه‌و سه‌رچاوانه‌ی كه سووته‌مه‌نیان لێوه دی‌ت و ده‌بری‌نه ده‌زگای گشتی به‌پێوه‌بردنی پرۆژه تایبه‌تییه‌كانی سلێمانی و ته‌سلیم به‌وان ده‌كرێت پێنج سه‌رچاوه‌یه كه‌ئه‌مانه‌ن:
- توركیا، كه‌ركوك یان بیجی، خانه‌قین، به‌سره، پالاوگه‌ی سلێمانی.
- كۆی به‌نزینخانه‌كانی پارێزگای سلێمانی 67 به‌نزینخانه‌یه‌و له‌م ژماره‌یه 24 دانیه‌یان سه‌ر به‌یه‌كه‌ی ئیداریی سلێمانیه‌و (43)ه‌كه‌ی تریشیان ده‌كه‌ونه 11 یه‌كه‌ی ئیدارییه‌وه (چه‌مه‌مال، سه‌یدسادق، هه‌له‌بجی شه‌هید، پێنجوین، چوارتا، پشده‌ر، رانیه، دوكان، ده‌ربه‌ندیخان، كه‌لارو كفریشه‌وه.
- ئه‌و به‌نزینه‌ی له‌به‌نزینخانه‌ حكومییه‌كاندا دابه‌شده‌كرێت نرخه‌كه‌ی 275 دیناری عێراقیه‌و پرۆژه تایبه‌تییه‌كان به‌ 265 دینار ده‌یانده‌نی، واته‌ هه‌ر لیتریك بۆ ئه‌وان ته‌نها 10 دینار قازانجی تێدا‌یه.
- سووته‌مه‌نییه‌كانی ده‌زگای گشتی به‌پێوه‌بردنی پرۆژه تایبه‌تییه‌كان به‌پێی 3 لیست دابه‌شده‌كرێن: ویستگه‌كان (واته به‌نزینخانه‌كان)، كه‌رتی گشتی، فه‌رمانگه حكومییه‌كان.
- له 10 مانگی رابوردودا (واته له‌مانگی كانونی دووه‌می 2006 - مانگی تشرینی یه‌كه‌می 2006) ئه‌و بره به‌نزینه‌ی كه مانگانه گه‌یشته‌وته ده‌ست ده‌زگای گشتی به‌پێوه‌بردنی پرۆژه تایبه‌تییه‌كانی شاری سلێمانی به‌گشتی له‌نیوان (15 ملیۆن - 23 ملیۆن) لیتردا بووه.

خوێندنه‌وه‌یه‌ك بۆ لیستی كه‌رتی گشتی

ئیمه‌ی گروپی ریکخراوه‌کانی کۆمه‌لگهی مه‌دهنی له‌م خوێندنه‌وه‌یه‌ماندا ده‌مانه‌وێت ئه‌و ژماره ترسانا‌كانه نیشانبه‌ده‌ین كه له‌سه‌ر كیۆك له‌ناعه‌داله‌تی دانیشته‌وه، ئه‌و ناعه‌داله‌تییه‌ی له‌نیوان هاوڵاتییه‌ك و هاوڵاتییه‌كدا، ده‌زگایه‌ك و ده‌زگایه‌كدا هه‌یه‌و رۆژانه به‌ره‌مه‌دیته‌وه، ته‌نها هۆكه‌شی ئه‌وه‌یه كه‌به‌شیکیان كه‌سان و ده‌زگای حیزب و به‌شیکیشیان هه‌لگری شوناسی تایبه‌ت و سه‌ربه‌خۆی خۆیان. وه‌ختیك ئه‌م ژمارانه‌ت به‌رچاوده‌كه‌وێت ده‌موده‌ست له‌وه تێده‌گه‌یت كه‌مه‌ودای نیوان تو‌ی هاوڵاتی و ئه‌وی حیزبی له‌پرووی دابینکردنی پێداوێستی و خزمه‌تگوزارییه‌وه چه‌ندیک گه‌وره‌یه! هه‌ر ئه‌مه‌شه نه‌یانی به‌رده‌وامبوونی ئه‌و قه‌یرانه سیاسی و کۆمه‌لایه‌تی و کارگیریی و داراییه‌ی به‌پێی لۆژیکیکی ناوه‌کیانه‌ی به‌رده‌وام له‌واقیعی ئیمه‌دا ده‌جولێت و ناوبه‌ناویش له‌شیوه‌ی بارگرژی و پشیویی و خۆپیشانداندا ده‌رده‌كه‌وێت. له‌مکاته‌شدا ده‌زگا‌کانی راگه‌یان‌دن هه‌موو گونا‌هو كه‌موکۆپییه‌کانی رژی‌مه سیاسییه‌که‌یان به‌ملی خۆپیشاندانه‌وه هه‌له‌واسن و وای له‌خه‌ك ده‌گه‌یه‌ن كه هه‌موو کیشه‌کانی کۆمه‌لگه‌ی کوردیی ئه‌م چه‌ند سه‌د كه‌سه‌یه‌و ئه‌گه‌ر ئه‌مان نه‌بن و لات شامی شه‌که‌رو هه‌یج قه‌یران و گرفتیکمان نییه.

که‌رتی گشتی و ناویکی پیچه‌وانه :

ئه‌وه‌ی گروپه‌که‌مان پێیگه‌یشته‌وه سه‌باره‌ت به‌چۆنیتێ دابه‌شکردنی سووته‌مه‌نی به‌ههر سێ جوهره‌که‌یه‌وه (به‌نزی، گاز، نه‌وت)، سه‌رنجه‌کانمان زیاتر له‌سه‌ر ئه‌و لیسته‌یه‌ که (ده‌زگای گشتی پرۆژه تایبه‌تییه‌کان- به‌پێوه‌به‌رایه‌تی پلان و به‌دواداچوون) ناویناه‌وه "که‌رتی گشتی"، چونکه‌ چاوخشاندنیکێ خێرا به‌سه‌ر ئه‌م لیسته‌دا ئه‌وه‌ت پێده‌لێت که ئه‌مه‌ لیستی "که‌رتی حیزبی ده‌سه‌لاتدار" ه نه‌ک که‌رتی گشتی، له‌به‌رئه‌وه‌ی له‌(95٪)ی ئه‌و شوینانه‌ی له‌م لیسته‌دا ناویانه‌اتوه‌وه، هه‌ندیک که‌سایه‌تی و مه‌له‌به‌ندو ریکخراوه‌کانی سه‌ر به‌یه‌کی نیشتمانی کوردستان و ئه‌وه‌ی تریشی که‌ده‌می‌نێته‌وه‌ چه‌ند کۆمپانیای ریکخراویکی نیوده‌وله‌تی و ئه‌هلین.

ده‌سه‌لاتداران له‌ناو لیستی که‌رتی گشتیدا..

به‌پێی ئه‌و هه‌وت لیسته‌ی که‌رتی گشتی که‌ له‌به‌رده‌ستماندایه‌و له‌ مانگی مارتی 2006 هه‌و ده‌ستپێده‌کات بۆ مانگی تشرینی یه‌که‌می 2006، زۆرتیرین بێری سووته‌مه‌نی به‌نزی به‌سه‌ر ده‌سه‌لاتداران و مه‌له‌به‌ندو شوینانه‌ حیزبییه‌کاندا دابه‌شکراوه، به‌بێ ئه‌وه‌ی هیچ پێوه‌رو که‌شفیک هه‌بێت بۆ پێدانی ئه‌م بېره‌ به‌نزیانه‌ به‌م شوینانه‌، به‌لکو ته‌نها کیتابیکی ئه‌و شوینانه‌ به‌سه‌روو بۆ ئه‌وه‌ی چه‌ندیکیان بویت وهریگیرن. جگه‌ له‌وه‌ی ئه‌گه‌ر سه‌یری ئه‌و برانه‌ بکریت زۆر به‌ده‌گمه‌ن دوو مانگی وه‌کیه‌کی تێدایه‌، ئه‌مه‌ش نیشانه‌یه‌کی روونه‌ به‌وه‌ی که‌ زۆربه‌یجار ئه‌وه‌ لایه‌نی وهرگره‌ ته‌حیددی ئه‌و بېره‌ ده‌کات که‌ده‌یه‌وێت نه‌ک لایه‌نی پێده‌ر (واته‌ ده‌زگای گشتی پرۆژه تایبه‌تییه‌کانه‌) دیاریکات. ئه‌مه‌ش ته‌نها ناوی هه‌ندیک له‌و شوینانه‌یه‌ که‌بێری ئه‌و به‌نزیانه‌یان له‌چه‌ند مانگی‌کدا وهرگرتوه‌و ناویان له‌لیستی که‌رتی گشتیدا هاتوه‌:

ناوی ده‌سته‌ و شوینانه‌کانی سه‌ر به‌ (ی.ن.ک.)	مانگی مارتی 2006 / لیتر به‌نزی	مانگی نیسان	مانگی مایس	مانگی حوزه‌یران	مانگی ته‌مموز	مانگی ناب	مانگی نه‌یلول	مانگی تشرینی یه‌که‌م	کۆی گشتی
سکرتاریه‌تی سکرتیری گشتی	40000	96750	142276	130000	110000	80000	34500	60000	693526
ده‌سته‌ی کاک کۆسره‌ت	20000	125350	130000	192800	—	105000	15000	105000	693150
مه‌که‌ته‌بی سیاسی (ی.ن.ک.)	20000	15000	30000	—	60000	—	10000	—	135000
دراساتی گشتی (ده‌زگای ژانیا‌ری)	35000	14500	—	45000	—	10000	17500	25000	147000
مه‌له‌به‌ندی 8 رانیه‌	25000	25000	25000	25000	3000	5000	—	—	108000
مه‌که‌ته‌ب ریکخستن	10600	18600	3600	20360	22750	1500	—	17060	94470
مه‌که‌ته‌بی په‌یوه‌ندی کوردستان	11250	16760	14360	14360	14360	14360	14360	12000	111810
مه‌که‌ته‌بی په‌یوه‌ندییه‌کانی ده‌روه‌	2400	4800	2400	4400	2400	2400	2000	3170	23970
مه‌له‌به‌ندی 1 ریکخستن	—	10000	23500	16750	16750	—	16750	15060	98810
ده‌سته‌ی مام غه‌فور	—	—	6000	3000	3000	3000	3000	2190	20190
مه‌که‌ته‌بی بیرو هۆشیاری	3000	3000	7600	7600	8400	4500	9200	10470	53770
نقی 12 ی پ.د.ک	—	—	—	—	14800	9000	11400	12450	47650
هاولاتی محمد سه‌لیم	—	—	—	—	—	—	11600	—	11600
سکرتاریه‌تی سکرتیری سۆشیا‌لیست	—	—	—	—	—	—	4770	5200	9970

راگه‌یاندنه‌کان له‌ناو لیستی که‌رتی گشتیدا..

له‌ناو ئەو هه‌موو ئیزگه‌و ته‌له‌فریۆنه‌ لۆکالییانه‌ی له‌ناوه‌وه‌ له‌ده‌ره‌وه‌ی شارێ سلێمانیدا هه‌ن، ته‌نها ئە‌مانه‌ ناویان له‌ناو لیستی که‌رتی گشتیدا هاتوه‌وه‌ که‌ناڵه‌کانی تر له‌ریگه‌ی کارتی تایبه‌تیه‌وه‌ به‌نزی‌ن وهرده‌گرن، له‌کاتی‌کدا هه‌ر ئە‌مانه‌ ناویان له‌گازیشدا هاتوه‌وه‌ لی‌یه‌به‌هره‌م‌ندن.

راگه‌یاندنه‌کان	مانگی مارتی 2006/ لیتر به‌نزی‌ن	مانگی نیسان	مانگی مایس	مانگی جو‌یه‌یران	مانگی ته‌موز	مانگی ئاب	مانگی ئه‌یلول	مانگی تشرینی یه‌که‌م	کۆی گشتی
که‌ناڵی کوردسات	20000	20000	16950	20600	_____	20600	10000	12000	120150
گه‌لی کوردستان TV	5000	25000	10000	10000	9653	10000	10920	14000	94573
ده‌نگی گه‌لی کوردستان		7000	9000	9000	9000	15000	13000	15000	77000
مه‌کته‌بی راگه‌یاندنی (ی.ن.ک)	_____	6500	_____	4000	1250 0	12500	12500	12500	60500
سه‌ته‌ لایتی کوردستان					4560	_____	4440	4560	13560
زاگرو‌س TV					7100	7100	5000	5500	24700

کۆمپانیایان و که‌رتی گشتی..

- ئەو کۆمپانیایانه‌ی که‌ له‌خواره‌وه‌ ناویان هاتوه‌وه‌ له‌مانگی مارتی 2006)ه‌وه‌ تا‌کو مانگی پێشوو (واته‌ مانگی تشرینی یه‌که‌می 2006) هه‌زاران لیتریان به‌نزی‌ن و گاز له‌ژێر ناوی که‌رتی گشتیدا وهرگرتوه‌وه‌، کۆمپانیایانیش ئە‌مانه‌ن:

ناوی کۆمپانیایان	بهری وهرگرتن/ لیتر	به‌روار/ 2006	ژماره‌ی پ‌سوله‌	جۆر
کۆمپانیای ئارام	8000	4/16، 3/6، 8، 9	91050، 91007، 90945 94031	به‌نزی‌نی بی‌جی
کۆمپانیای چین (چینی دوو ساید)	10000	10/2، 3/24	101618، 91388	به‌نزی‌نی تی‌که‌ل‌او
کۆمپانیای KEC	7000	3/8	91029	به‌نزی‌نی بی‌جی
ئه‌سیل سان (تورکی)	9600	9/3، 8/7	99698، 97976	به‌نزی‌نی مح‌سن
میدیا تی‌لیکۆم	8400	7/7، 6/11	97148، 96440	به‌نزی‌نی تی‌که‌ل‌او
ویسترن زاگرو‌س	30150	9/19، 9/14، 7/24، 7/17	99996، 97587، 97375 101126	به‌نزی‌نی تی‌که‌ل‌او
کۆمپانیای (م) ئه‌کادیمی‌ه‌ی	7000	10/19	103248	به‌نزی‌نی تی‌که‌ل‌او
کۆمپانیای دیار	610	10/10	101856	به‌نزی‌نی تی‌که‌ل‌او
گۆنا‌ی خه‌زنه‌	3250	3/22	91305	به‌نزی‌نی بی‌جی
کۆمپانیای سانا تی‌ل	6000	4/4	91700	به‌نزی‌نی بی‌جی
کۆمپانیای ئاسیاسی‌ل	4800	7/16	97339	به‌نزی‌نی مح‌سن
کۆی گشتی	94810	ئه‌وه‌وه‌و چوار هه‌زارو هه‌شت‌سه‌ده‌ ده‌ لیتر به‌نزی‌ن		

پێویسته بگوتریت که هه‌مان ئهم کۆمپانیایانه‌و چه‌ندین کۆمپانیای تری وه‌ک کۆمپانیای فه‌لاح، هه‌مه‌وه‌ند، قه‌ندیل، سه‌رچنار بۆ دروستکردنی ئارد، سه‌رچنار بۆ بازرگانی، سیتیک، هه‌ریم، ژیله‌ پرۆژهی تیکلاو، کۆمپانیای سه‌فین ئارد، کوردتیل... هتد به‌پری زیاتر له (10000) لیتر گازیش له‌ژێر هه‌مان ناوی که‌رتی گشتیدا وه‌رده‌گرن. که له‌پرووی یاساییه‌وه ئهم کۆمپانیایانه سه‌ر به‌که‌رتی تایبه‌تن و ده‌بیته‌ سه‌ر بودجه‌ی خۆیان سووته‌مه‌نی بکهن و ناکه‌ونه‌ خانه‌ی که‌رتی گشتییه‌وه. پاشان پرسیاریک دیته‌پیشه‌وه ئه‌ویش ئه‌وه‌یه که‌ئایا له‌هه‌موو پارێزگای سلێمانیدا ته‌نها ئهم کۆمپانیایانه هه‌ن، ئه‌ی ئه‌وانی تر؟! .

ریکخراوه‌کان و که‌رتی گشتی..

له‌ناو ئه‌و هه‌موو ریکخراوه‌ی کۆمه‌لگهی مه‌ده‌نیدا، ته‌نها ناوی ئهم چه‌ند ریکخراوه له‌لیستی که‌رتی گشتیدا هاتوه که به‌نزین و گاز وه‌رده‌گرن، له‌کاتی‌که‌ هه‌ریه‌ک له‌مانه‌ توانا بودجه‌یه‌کی زیاتریان هه‌یه له‌ریکخراوه‌کانی ترو ئه‌وه‌یان پێه‌لده‌سوێت که سووته‌مه‌نی بۆ خۆیان دابین بکهن، یا خود ئهم ریکخراوه‌ ده‌بیته‌ کاتی‌که‌ وه‌ریده‌گرن هه‌ول‌بدن بۆ سیستما‌تی‌که‌کردنی ئه‌و دابه‌شکردنه به‌سه‌ر هه‌موو ریکخراوه‌کانی تری کۆمه‌لگهی مه‌ده‌نیدا، به‌تایبه‌تیش ئه‌وانه‌ی بانگه‌شه‌ی شه‌فافیه‌ت و مافی مرۆڤ و مندال و چه‌سپاندنی ریکخراوه‌کانی کۆمه‌لگهی مه‌ده‌نی ده‌کهن.

ناوی ریکخراوه‌کان	ب‌ری وه‌رگرتن / لیتر له‌ماوه‌ی مانگی مارت – تا 2006/1	به‌رواره‌کان/2006	ژماره‌ی پ‌سووله‌کان	جۆره‌کانی به‌ن‌زین
ریکخراوی ریچ REACH	10300	9/12, 7/27, 6/27	97676, 96846 99936	تیکه‌لاو، محسن
ریکخراوی (NPA)ی نه‌رویجی	17610	10/13, 9/12 10/13	101985, 99937 102000	تیکه‌لاو، محسن
مندالپاریزی کوردستان	88000	5/9, 4/30, 4/4 6/20, 6/18, 5/25 10/19, 10/1, 7/19	94323, 91694 96029, 94589 96609, 96531 101565, 97439 103251	ب‌یجی، که‌رکوک، تیکه‌لاو، محسن
یه‌کیته‌ ژنان	26760	6/4, 5/10, 4/27 7/30, 6/27, 6/21 9/10	94646, 94243 96647, 96345 97744, 96856 99888	ب‌یجی، که‌رکوک، تیکه‌لاو، محسن
یه‌کیته‌ مامۆستایان	88000	4/5, 3/30, 3/18 10/12, 6/11, 4/13	91719, 91249 96447, 91962 101955, 94313	ب‌یجی، که‌رکوک، تیکه‌لاو، محسن
سه‌نته‌ری لیکۆلینه‌وه‌ی چه‌نده‌ر	10800	8/24, 6/20, 5/4 9/20	94427, 96610 101185, 99468	به‌ن‌زینی تیکه‌لاو
ریکخراوی (S)	12800	3/30, 3/26 6/18, 5/14, 4/18	91573, 91447 94779, 94104 96526	به‌ن‌زینی ب‌یجی، تیکه‌لاو

جیگهی ئاماژه‌دانه، ریکخراوی (S) لهو ریکخراوانه‌یه که چه‌ندی که به‌دوایداچوین نه‌مانزانی کێیهو ته‌نانه‌ت له‌کۆبوونه‌وه‌ی لیژنه‌ی سووته‌مه‌نیشدا باسماکردو ئه‌وانیش ئه‌م ناوه‌یان نه‌سه‌لماندا! هه‌روه‌ها پێویسته ئه‌وه‌ش بگوتریت که‌هه‌مان ئه‌م ریکخراوانه‌ی سه‌ره‌وه به‌پری هه‌زاران لیتر گازیشیان وه‌رگرتوه‌.

لوتکه‌ی قه‌یران و هه‌لۆه‌سته‌یه‌ک

له‌مانگی هه‌شتی 2006دا، که‌ مانگی به‌رزبوونه‌وه‌ی له‌راده‌به‌رده‌ری به‌نزین بوو له‌به‌نزیخانه بازگانییه‌کانداو ته‌نانه‌ت نرخ‌ی ده‌به‌یه‌کی 20 لیتری تییدا گه‌یشته (30 هه‌زار دیناری عێراقی)، که‌ئه‌مه‌ش هۆکاریکی سه‌ره‌کی پشت دروستبوونی خۆپیشاندانه‌کان بوو، که‌چی هه‌ر له‌م مانگه‌دا کۆی گشتی ئه‌و به‌نزینه‌ی گه‌یشته‌وه‌ ده‌زگای گشتی پرۆژه تایبه‌تییه‌کان – به‌پێوه‌به‌رایه‌تی پلان و به‌دوایداچوون) و به‌پێی ئاماریک که‌ له‌به‌رده‌ستماندا به‌پری (18062426 – هه‌ژده ملیۆن و شه‌ست و دوو هه‌زارو چوارسه‌دو بیست و شه‌ش) لیتر بووه‌، له‌کاتی‌که‌دا کۆی به‌نزینی ده‌رچوو له‌مانگی ته‌مموژدا 16230274 لیتر به‌نزینه‌. که‌ به‌به‌راورد له‌گه‌ڵ مانگی هه‌وتدا نزیکه‌ی 2 ملیۆن لیتر به‌نزین زیاتر هاتوه‌، ئه‌ی که‌واته ئه‌و قه‌یرانه‌ی به‌نزین له‌مانگی هه‌شتدا له‌پای چی و چ ناویکی لێده‌نییت!!

پیشیاره‌کان:

– پێویسته به‌ر له‌هه‌ر شتی که‌ وه‌زاره‌تی سامانی سروشتی به‌هاوکاری (ده‌زگای گشتی پرۆژه تایبه‌تییه‌کان – به‌پێوه‌به‌رایه‌تی پلان و به‌دوایداچوون) له‌هه‌ولێ دروستکردنی چه‌ند عه‌مباریکی هاوچه‌رخدا بێت له‌ناوه‌وه‌ ده‌ره‌وه‌ی شاری سلێمانیدا له‌پێناو گه‌لدانه‌وه‌ی بریکێ زۆر له‌و سووته‌مه‌نییه‌ی که‌ زیاده‌یه‌و سه‌رف نابێت، بۆخاتری ئه‌وه‌ی وه‌ختیک بارگرژییه‌کی ئه‌منی و سیاسی ده‌که‌وێته‌ نێوان هه‌ریکی کوردستان و مه‌رکه‌زه‌وه‌، لانیکه‌م بته‌وانی بۆ ماوه‌ی مانگی زه‌خیره‌ی سووته‌مه‌نی هه‌بێت، نه‌ک وه‌ک ئه‌وه‌ی ئێستا هه‌یه‌و ته‌نها یه‌ک عه‌مباری 10 ملیۆن لیترییه‌، له‌کاتی‌که‌دا هه‌یج مانگی که‌مه‌تر له‌ 15–23 ملیۆن لیتر به‌نزین نه‌هاتوه‌، به‌گازو نه‌وتیشه‌وه‌.

– ئێمه‌ وه‌ک گروپی ریکخراوه‌کانی کۆمه‌لگهی مه‌ده‌نی بۆ چاودیریکردنی سووته‌مه‌نی، خوازیاری ئه‌وه‌ین له‌ "ده‌زگای گشتی پرۆژه تایبه‌تییه‌کان – به‌پێوه‌به‌رایه‌تی پلان و به‌دوایداچوون" که‌ به‌کۆی لیستی که‌رتی گشتیدا بچێته‌وه‌و هه‌ولێدات به‌پێی پلانیکی پیشه‌وه‌خت داڕێژراوی خۆی سووته‌مه‌نی دابه‌ش بکات و لیژنه‌ی که‌شفی هه‌بێت بۆ به‌نزینه‌ی که‌ لایه‌نه‌ وه‌رگه‌رکان ده‌یخه‌نه‌په‌رو، جگه‌ له‌وه‌ی نابێت له‌کاتی قه‌یران و نه‌بوونی سووته‌مه‌نیدا لایه‌نه‌کانی که‌رتی گشتی به‌ر له‌هاولاتیان وه‌ریبگرن، به‌لکو ده‌بێت له‌وکاته‌دا ئه‌وانه‌ خۆیان له‌بازاردا بیکه‌ن بۆ خاتری بار سووکی ره‌وشه‌که‌و پێچه‌وانه‌که‌شی قه‌یرانی سووته‌مه‌نی ئه‌وه‌نده‌ی تر قوولده‌کاته‌وه‌، وه‌ک ئه‌وه‌ی له‌مانگی 8ی 2006دا بینیمان.

– پێویسته (ده‌زگای گشتی پرۆژه تایبه‌تییه‌کان – به‌پێوه‌به‌رایه‌تی پلان و به‌دوایداچوون) بلاوکه‌وه‌ی تایبه‌تی خۆی هه‌بێت له‌باره‌ی به‌پری هاتن و ده‌رچوونی سووته‌مه‌نی له‌پاریزگای سلێمانیداو هاولاتیان له‌راستی ئه‌و پرۆسه‌یه‌ تێبگه‌ن.

- پێویسته (دهزگای گشتی پرۆژه تایبه‌تییه‌کان- به‌پێوه‌به‌رایه‌تی پلان و به‌دواداچوون) لیژنه‌ی که‌شفی هه‌بێت بۆ هه‌موو ئه‌و شوێنانه‌ی پێویستییان به‌سووته‌مه‌نییه‌ به‌بێ جیاوازی.

- پێویسته (دهزگای گشتی پرۆژه تایبه‌تییه‌کان- به‌پێوه‌به‌رایه‌تی پلان و به‌دواداچوون) خوازیاری ئه‌وه‌ بێت که‌ سووته‌مه‌نی بازرگانی به‌هه‌موو جۆره‌کانیه‌وه‌ قه‌ده‌غه‌بکری‌ت، چونکه‌ ئه‌مه‌ سه‌رچاوه‌ی ئه‌و ناعه‌داله‌تییه‌یه‌ که‌ له‌پشته‌وه‌ کاری خۆی ده‌کات و شه‌رعیه‌تی داوه‌ به‌خۆی. چونکه‌ به‌پێی هه‌ندیک له‌بۆچوونه‌کانی ئه‌ندامانی لیژنه‌ی سووته‌مه‌نی سلیمانی‌ش ته‌ئکیدیان ده‌کرده‌ سه‌ر ئه‌وه‌ی که‌ شتیک نییه‌ پێی‌بگوتری‌ت سووته‌مه‌نی بازرگانی، به‌لکو ئه‌وه‌ی که‌ به‌و ناوه‌وه‌ ده‌فرۆشری‌ته‌وه‌ هه‌مووی زاده‌ی ئه‌و گه‌نده‌لی و نه‌بوونی لیپرسینه‌وه‌یه‌یه‌ که‌ له‌هه‌موو ناسته‌کاندا هه‌یه‌و نیستا بازرگانیکردن به‌سووته‌مه‌نییه‌وه‌ گه‌وره‌ترین قازانجی له‌که‌مه‌ترین ماوه‌دا تێدا‌یه‌و ئه‌مه‌ش سه‌رچاوه‌ی به‌هێزبوونی گیانی مشه‌خووبی و گه‌نده‌لییه‌ له‌ناو کۆمه‌لگه‌دا.

گروپی ریکخراوه‌کانی کۆمه‌لگهی مه‌دهنی

بۆ چاودێریکردنی سووته‌مه‌نی

په‌یمانگه‌ی کوردی بۆ هه‌لبژاردن (KIE)

ریکخراوی گه‌شه‌ پێدانی مه‌ده‌نیه‌ت (CDO)

ریکخراوی گه‌شه‌ پێدانی یاساو مه‌ده‌نیه‌ت (LCDO)

ریکخراوی گه‌شه‌ پێدانی دیموکراسی و مافی مرۆف (DHRD)

ریکخراوی ده‌ستپێشخه‌ریی کۆمه‌لگهی مه‌ده‌نی (CSI)

ناوه‌ندی رۆشنی‌ریی به‌دلیسی (BCC)